

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-391/17

Evropská komise

v.

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 31. října 2019

„Nesplnění povinností státem – Vlastní zdroje – Přidružení zámořských zemí a území (ZZÚ) k Evropské unii – Rozhodnutí 91/482/EHS – Článek 101 odst. 2 – Přijetí produktů, které nepocházejí ze ZZÚ, ale jsou v ZZÚ ve volném oběhu a jsou jako takové zpětně vyváženy do Unie, k dovozu do Unie s osvobozením od cla – Vývozní osvědčení – Protiprávní vydání osvědčení, kterého se dopustily orgány ZZÚ – Článek 4 odst. 3 SEU – Zásada loajální spolupráce – Odpovědnost členského státu, který má zvláštní vztah k dotčené ZZÚ – Povinnost nahradit ztrátu vlastních zdrojů Unie, která vznikla v důsledku protiprávního vydání vývozních osvědčení – Dovoz hliníku z Anguilly“

1. *Členské státy – Povinnosti – Povinnost loajální spolupráce – Vlastní zdroje – Přidružení zámořských zemí a území (ZZÚ) k Evropské unii – Přijetí k dovozu do Unie s osvobozením od cla – Protiprávní vydání vývozních osvědčení, kterého se dopustily orgány ZZÚ – Odpovědnost členského státu, který má k dotčené ZZÚ zvláštní vztah – Neprovedení náhrady ztráty plynoucí z tohoto protiprávního vydání ze strany členského státu – Porušení povinnosti loajální spolupráce – Povinnost zaplatit úroky z prodlení (Článek 4 odst. 3 SEU)*

(viz body 76-86, 92-102, 126)

2. *Vlastní zdroje Evropské unie – Dodatečné vybrání dovozního nebo vývozního cla – Podmínky nezaúčtování dovozního cla uvedené v čl. 220 odst. 2 písm. b) nařízení č. 2913/92 – Rozhodnutí Komise o dodatečném nezaúčtování cla – Určení podmínek, za kterých mohou členské státy ve srovnatelných případech přijmout obdobná rozhodnutí – Závaznost provedení posouzení pro všechny orgány členského státu, jemuž je dané rozhodnutí určeno, i orgány jiných členských států v takových případech – Posouzení srovnatelnosti situace, které se týká rozhodnutí Komise, a situace v jiném případě [Nařízení Rady č. 2913/92, ve znění nařízení č. 2700/2000, čl. 220 odst. 2 písm. b); nařízení Komise č. 2454/93, ve znění nařízení č. 1335/2003, články 873 a 907]*

(viz body 105, 107, 108)

Shrnutí

Členské státy, které mají zvláštní vztah k zámořským zemím a územím (ZZÚ), jsou povinny nahradit ztrátu vlastních zdrojů Unie způsobenou tím, že místní orgány uvedených ZZÚ protiprávně vydaly vývozní osvědčení

V rozsudku Komise v. Spojené království (C-391/17) Soudní dvůr rozhodl, že Spojené království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 4 odst. 3 SEU, tím, že nenahradilo ztrátu vlastních zdrojů vyplývající z toho, že orgány Anguilly vydaly v rozporu s rozhodnutím o přidružení zámořských zemí a území k Evropskému hospodářskému společenství¹ vývozní osvědčení pro dovoz hliníku z této ZZÚ v období 1999/2000, a v rozsudku Komise v. Nizozemsko (C-395/17) Soudní dvůr rozhodl, že Nizozemské království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 4 odst. 3 SEU, tím, že nenahradilo ztrátu vlastních zdrojů vyplývající z toho, že orgány Curaçaa a Aruby vydaly v rozporu s rozhodnutím o přidružení zámořských zemí a území k Evropskému hospodářskému společenství / Evropskému společenství² (dále jen společně „rozhodnutí o ZZÚ“) průvodní osvědčení EUR.1 pro dovoz sušeného mléka a rýže z Curaçaa v období 1997/2000 a pro dovoz krup a krupice z Aruby v období 2002/2003.

Obě věci se týkají žalob, které podala Komise poté, co Spojenému království a Nizozemskému království zaslala výzvy dopisem, ve kterých tyto členské státy požádala o náhradu ztráty vlastních zdrojů odpovídající člům, která vznikla v důsledku pochybení, jichž se dopustily místní orgány dotyčných ZZÚ. Vzhledem k tomu, že tyto členské státy jakoukoliv odpovědnost za jednání uvedených místních orgánů odmítly, Komise se rozhodla podat u Soudního dvora dvě žaloby pro nesplnění povinnosti.

Pokud jde o ZZÚ, členské státy se podle Smlouvy o ES shodly, že k Unii přidruží mimoevropské země a území, které mají zvláštní vztah k některým členským státům, a to včetně Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a Nizozemského království. Podle Smlouvy se na dotyčné ZZÚ vztahuje zvláštní systém přidružení vymezený v této Smlouvě. Na základě tohoto zvláštního systému mimo jiné platí, že na dovoz ze ZZÚ do členských států se vztahuje úplné osvobození od cla. Toto osvobození je blíže upraveno v předmětných rozhodnutích v tom smyslu, že produkty, které pocházejí ze ZZÚ, a za některých podmínek i produkty, které se ZZÚ nepocházejí, ale jsou v ZZÚ ve volném oběhu a jsou jako takové zpětně vyváženy do Unie, se přijímají k dovozu do Unie s osvobozením od cla a poplatků s rovnocenným účinkem. Z rozhodnutí o ZZÚ kromě toho vyplývá, že se do činnosti Unie v rámci uvedených rozhodnutí spolu s Komisí zapojují jak členské státy, tak příslušné orgány ZZÚ.

Dodržení ustanovení o zmíněném osvobození se prokazuje osvědčením, které vydávají celní orgány ZZÚ vývozu. Celní orgány státu dovozu mohou toto osvědčení následně ověřit. Související spory se ovšem předkládají výboru, kterému předsedá zástupce Komise a který se skládá ze zástupců členských států; místní orgány ZZÚ vývozu se tohoto postupu neúčastní.

Ve věci C-391/17 společnost se sídlem na Anguille zavedla v roce 1998 režim překládky, v jehož rámci bylo na Anguille ve vztahu k dovozu hliníku ze třetích zemí podáno celní prohlášení a tento hliník byl následně přepraven do Unie. Orgány Anguilly vydaly k předmětnému zpětnému vývozu vývozní osvědčení a zároveň poskytly unijním dovozcům příspěvek na přepravu.

¹ – Rozhodnutí Rady 91/482/EHS ze dne 25. července 1991 o přidružení zámořských zemí a území k Evropskému hospodářskému společenství (Úř. věst. 1991, L 263, s. 1).

² – Rozhodnutí Rady 2001/822/ES ze dne 27. listopadu 2001 o přidružení zámořských zemí a území k Evropskému společenství („rozhodnutí o přidružení zámoří“) (Úř. věst. 2001, L 314, s. 1; Zvl. vyd. 11/38, s. 319).

Ve věci C-395/17 bylo do Německa v letech 1997 až 2000 z Curaçaa dováženo sušené mléko a rýže. V letech 2002 a 2003 byly kromě toho do Nizozemska z Aruby dováženy kroupy a krupice. Orgány Curaçaa a Aruby vydaly k těmto produktům průvodní osvědčení, ačkoliv tyto produkty nesplňovaly podmínky vyžadované k tomu, aby byly považovány za produkty pocházející z těchto ZZÚ, na které se vztahuje osvobození od cla a poplatků s rovnocenným účinkem.

V obou věcech byla provedena šetření. Komise v návaznosti na tato šetření přijala rozhodnutí, ve kterých konstatovala, že jsou posuzovaná osvědčení protiprávní, a následně dospěla k závěru, že clo z dovozu provedeného na základě předložení těchto osvědčení není třeba dodatečně zaúčtovat. Členské státy dovozu dotčených výrobků z Anguilly, Curaçaa a Aruby na základě těchto rozhodnutí od dodatečného zaúčtování cla upustily. Komise tudíž Spojené království a Nizozemské království požádala o náhradu ztráty vlastních zdrojů Unie vyplývající z vydání dotčených osvědčení. Vzhledem k tomu, že tyto členské státy v tomto ohledu odmítly jakoukoliv odpovědnost, Komise se rozhodla, že proti nim podá žaloby pro nesplnění povinnosti.

Soudní dvůr uvedené žaloby posoudil z hlediska zásady loajální spolupráce, jak je zakotvena v čl. 4 odst. 3 SEU.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že oba dotčené členské státy patří podle čl. 198 prvního pododstavce SFEU mezi členské státy, které mají zvláštní vztah k ZZÚ, a že právě na tomto zvláštním vztahu se v době vydání předmětných osvědčení zakládal zvláštní systém přidružení. Tento vztah se vyznačuje tím, že uvedené ZZÚ nejsou samostatnými státy; jsou závislé na členském státu, který jim zejména zajišťuje zastupování na mezinárodní úrovni. Podle zmíněného článku se zvláštní systém přidružení vztahuje pouze na země a území, které mají zvláštní vztah k dotčenému členskému státu, který požádal o to, aby se na ně zvláštní systém přidružení uplatňoval.

Soudní dvůr dále konstatoval, že vydávání sporných osvědčení upravovala rozhodnutí o ZZÚ, tedy unijní právo, a že orgány ZZÚ tudíž byly povinny dodržovat požadavky obsažené v těchto rozhodnutích. Ústřední význam, který má pro systém přidružení zvláštní vztah mezi dotčenou ZZÚ a členským státem, s nímž je tato ZZÚ spojena, se přitom odráží v postupech pro řešení sporů či problémů, které se v této souvislosti mohou objevit, jež upravují uvedená rozhodnutí. Tento zvláštní vztah může vést ke vzniku zvláštní odpovědnosti členského státu vůči Unii, vydají-li orgány ZZÚ osvědčení v rozporu se zmíněnými rozhodnutími. Soudní dvůr uvedl, že z preferenční a odchylné povahy celního režimu, který se vztahuje na produkty, o něž se jedná v obou věcech, plyne, že povinnost členských států přijmout veškerá opatření nezbytná k zajištění působnosti a účinnosti unijního práva, která souvisí se zásadou loajality, se uplatní v posuzovaných věcech obzvláště striktně. Soudní dvůr z toho dovodil, že oba dotčené členské státy vůči Unii odpovídají za každé pochybení, kterého se dopustí orgány jejich ZZÚ v souvislosti s vydáváním předmětných osvědčení.

Soudní dvůr nakonec uvedl, že jelikož takové vydání v rozporu s rozhodnutími o ZZÚ brání členskému státu dovozu vybrat clo, které by musel vybrat v případě neexistence uvedených osvědčení, s tím související ztráta vlastních zdrojů představuje protiprávní důsledek porušení unijního práva. Členský stát, který vůči Unii odpovídá za protiprávní vydání osvědčení, je povinen na základě uvedeného důsledku zmíněnou ztrátu nahradit. Povinnost náhrady je pouze konkrétním projevem povinnosti vyplývající ze zásady loajální spolupráce, podle níž jsou členské státy povinny přijmout všechna nezbytná opatření za účelem nápravy porušení unijního práva a odstranit jeho protiprávní důsledky. Částka této ztráty musí být navýšena o úroky z prodlení, které nabíhají ode dne, kdy Komise o náhradu ztráty požádala, jelikož k odstranění protiprávních

důsledků vydání předmětných osvědčení v rozporu s právními předpisy nemůže postačovat pouhá náhrada cla, které nemohlo být vybráno.